

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 651-1931)

Originalt emne

Skovene

Skovene/Skovene i Almindelighed

Zoologisk Have

Uddrag fra byrådsmødet den 11. februar 1932 - side 8

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 651-1931)

Indstilling fra Skovudvalget om Anlæg af en zoologisk Have i Havreballeskovs nordvestlige Hjørne.

Følgende Kontrakt forelaa:

"Overenskomst mellem Aarhus Byraads Skovudvalg og Menageriejer A. Hutzelsider, Mundelstrup, om Udleje til sidstnævnte af et Areal beliggende i "Havreballeskov"s nordvestre Hjørne.

1. Skovudvalget udlejer til A. Hutzelsider et nærmere paavist Areal ca. 2 ½ Td. Land i Havreballeskov for 3 Aar fra 1/4 1932 at regne. Arealet agtes benyttet til Indretning af en zoologisk Have.
2. Lejemaalet er uopsigeligt fra Ejerens Side, men kan af Lejeren opsiges med ½ Aars Varsel til en 1. Maj.
3. Lejeafgiften fastsættes til 500 Kr. aarlig og erlægges paa Aarhus Kæmnerkontor halvaarsvis forud. For hele Aarsafgiften stilles ved Kontraktens Underskrift en af Skovudvalget godkendt Sikkerhed.

4. Vand og elektrisk Strøm, der benyttes paa Pladsen, betaler Lejeren efter den for Aarhus By gældende Takst efter Opkrævning fra Vandværket og Belysningsvæsenet,
 5. De Forlystelser, der eventuelt ønskes opstillet paa Arealet, skal forud godkendes af Udvalget, der ogsaa har Bestemmelsesret med Hensyn til deres Placering.
 6. Tilkørsel med Arbejdsvogne til Pladsen skal foregaa ad de hertil af Skovrideren anviste Veje.
 7. For Forlystelserne gælder samme Lukketid som for Forretningen i "Friheden".
- For saa vidt Politiopsyn er nødvendigt, maa eventuelle Udgifter hertil afholdes af Lejeren. Bygninger, Volierer og lignende, der tænkes opført paa del lejede Areal, skal forud godkendes af Skovudvalget. Indhegningen om Arealet skal godkendes af Udvalget
8. Skilte med Henviisning til Etablissementet maa kun opsættes efter Skovudvalgets forud indhentede Tilladelse.
 9. Lejeren er ansvarlig for, at det denne overladte Areal holdes i ren og ordentlig Stand og for, at Skoven ikke lider unødigt Overlast som Følge af den her omhandlede Benyttelse og forpligter sig til at erstatte mulig Skade, som Skoven i Strid hermed maatte lide. Særlig bemærkes, at der ikke maa slaaes Søm eller anbringes Skruer i Træerne, og at Nødtørften kun maa besørges i Nødtørftshusene. Ved Lejemaalets Ophør skal Arealet i Mangel af anden Aftale frigøres for de af Lejeren opførte Bygninger og lignende og afleveres i samme Stand som ved Modtagelsen.
 10. Saafreint nogen af foranstaaende Vilkaar i væsentlig Grad misligholdes, kan Skovudvalget tilbagekalde den givne Tilladelse og kræve Arealet ryddeliggjort, uden at Lejeren i denne Anledning har Krav paa Erstatning eller Tilbagebetaling af betalt Lejeafgift."
- Leonhard Hansen gjorde opmærksom paa, at der egentlig forelaa en fejl Indstilling, naar der stod Forslag fra Udvalget om Anlæg af en zoologisk Have, og det var formentlig den samme Fejl, der havde bevirket nogle hysteriske Anfald i et af Byens Blade. Indstillingen gik ud paa Udleje af et Skovareal til Menageriejer Hutzelsider. Han havde ønsket et Areal ved Frederikshøj, og Udvalget vilde egentlig helst have lejet ham dette, ogsaa fordi det maaske kunde gavne Frederikshøj Kro, men det maatte opgives, da der boede en af Byens meget betydende Mænd i Nærheden. Der var saa Tale om en Plads ved Holmevej, men det gik heller ikke, da der her boede en endnu mere betydende Mand, og man blev da enig om Pladsen i "Friheden". Dette Stykke Skov var det daarligste ved Aarhus og forstlig set intet

værd; der skulde ikke ryddes noget af Betydning, og hvis Lejemaalet ophørte, kunde Skoven benyttes som tidligere, blot at den nu blev afdrænet. Indstillingen gik altsaa ud paa at udleje 2 ½ T. L. til Hr. Hutzelsider og ikke noget som helst andet, og hvis han saa vilde lave en Slags zoologisk Have, var der vel ikke Grund til at lægge ham Hindringer i Vejen; saavidt Taleren vidste, havde man noget lignende i Odense. Skovudvalget havde blot forlangt at blive medbestemmende om, hvorledes det skal indrettes for ikke at genere eller skade Skoven, men nogen Udgift for Byen blev der ikke Tale om, tværtimod en Leje af Pladsen. Taleren gennemgik de vigtigste Bestemmelser i Kontrakten og anbefalede at tiltræde denne.

Borgmesteren bemærkede, at der i Protokollen kom til at staa Indstilling om Udleje af et Stykke Skov til en zoologisk Have.

J. Chr. Møller var glad ved, at Leonhard Hansen var kommet bort fra Ordet "zoologisk Have", for det var kun et Øgenavn. Det var nærmest Synd for vedkommende Mand at leje ham Arealet, for hvis han ikke havde Kapital, fik han ikke noget ud af det; der skulde bygges Huse, anlægges Varme o. s. v., og det vilde koste ikke saa lidt. Skovudvalget burde egentlig have set paa Dyrene, før man foreslog at udleje Arealet; der forelaa ganske vist en Liste over de Dyr, der fandtes, men de syntes ikke at være særlig mærkværdige, nærmest af den Slags, som man rejser omkring med paa Markeder, saa nogen Attraktion vilde det næppe blive, snarere det modsatte. Taleren havde forstaaet det saaledes, at Holst-Knudsen som Medlem af Skovudvalget ikke havde tiltraadt Forslaget i den foreliggende Form; han var desværre ikke til Stede, og det havde derfor maaske været naturligt at udsætte Sagen. Talerens Gruppe havde imidlertid drøftet Forslaget, og der var Enighed om at stemme imod det. Hvis den socialdemokratiske Gruppe havde vedtaget at gennemføre Planen, var der jo ikke noget at gøre derved, men Taleren vilde alligevel henstille at lade Sagen falde, da det var givet, at en stor Del af Borgerne var imod det. Der blev sagt, at det vilde blive en Indtægt for Kommunen, men man havde før set Projekter, der ikke kunde svare sig, saa Kommunen maatte træde til og yde Tilskud; her kunde det maaske ende med, at Kommunen kom til at overtage det hele, og det blev da en aarlig Udgift for Byen.

Vald. Pedersen var Modstander af, at Kommunen opretter en zoologisk Have og havde ogsaa i sin Tid talt imod Dyreparken i Vennelyst. Men her var ikke Tale om nogen zoologisk Have; det drejede sig blot om en Mand, der vilde leje et Stykke Skov til Menageri, og det

havde Udvalget ikke villet modsætte sig. Byraadet havde aldrig modsat sig Udleje af Pladser, selv til det allerringeste Gøgl, og derfor forekom Borgergruppens Stilling her lidt mærkelig. Det var en fuldkommen hæderlig Forretning, der ikke kunde genere eller skade nogen som helst.

J. Chr. Møller var overbevist om, at Manden ikke beholdt Pladsen i 3 Aar, og han havde ogsaa sikret sig, saa han kunde sige op før den Tid. Byraadet havde ganske vist ofte udlejet Pladser til forskellige Ting, men det var for en kort Tid og mod en forholdsvis større Leje. Hvis man havde undersøgt Mandens økonomiske Stilling, vilde man vide, al han ikke kunde gennemføre noget som helst af Betydning; det vilde nærmest blive en latterlig Forestilling, og det kunde Aarhus By ikke være bekendt.

Vald. Pedersen erindrede om, at der for et Par Aar siden blev vedtaget at lave Tivoli i Riis Skov; det kostede en Del Penge, men man fik ikke noget ud af det. Dengang var man fuldstændig enig om dette Forslag, og det maatte derfor forbavse at se Modstanden her. Der skete dog ikke noget ved at lade Manden forsøge, naar Skovudvalget blev medbestemmende derom.

Leonhard Hansen erkendte, at man ikke fik noget ud af Pladsen i Riis Skov, men det havde Udvalget heller ikke ventet, for det var blot en Lynafleder. Skulde noget saadant gaa, maatte det være i Skoven Syd for Byen, men det var ikke let at lave noget her, hvor der boede saa mange betydende Mænd, der havde stor Indflydelse i Byraadet. Taleren beklagede, at Landsretssagføreren ikke var til Stede, for det vilde være interessant at høre en Begrundelse for hans sidste Standpunkt i Sagen; Udvalget havde nemlig forhandlet med Manden i flere Maaneder og været fuldstændig enig om det hele. Taleren mente i Modsætning til Hr. Møller, at Udvalget netop ikke skulde se paa Dyrene i Forvejen, for det var ikke Udvalget, der skulde lave noget, men Manden, der lejede et Stykke Skov. Hvis Sagen ikke var blevet blæst op i Bladene, havde der sikkert været forskellige Meninger i Borgergruppen. Nogle havde den Anskuelse, at det var Synd at holde vilde Dyr i Fangenskab, og det var Taleren ganske enig med dem i, men der var ingen Lov, som forbød dette, og her vilde Dyrene faa langt større Plads og i det hele faa det langt bedre end ved at forevises i Markedstelte eller som f. Eks. i "Noas Ark", hvor Forholdene nærmest maatte karakteriseres som Dyrplageri. Udvalget havde ikke undersøgt Lejerens økonomiske Forhold, og det plejede Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse vist heller ikke at gøre, naar de lejede en Plads ud til en eller anden; man forlangte kun Betaling

af Lejen, ellers fik han ikke Arealet. Hvorvidt det vilde blive nogen Attraktion kunde ingen vide, men der var lige saa megen Sandsynlighed derfor som for det modsatte. Hvis man altid skulde rette sig efter, hvad Landsretssagføreren vilde være med til, saa skete der intet i Skovudvalget; hans Stilling der var kun efter fattig Evne at søge at forhindre, at der overhovedet blev lavet noget.

Borgmesteren var egentlig enig med Fabrikant Møller i, at det havde været morsomt at have Holst-Knudsen her for at høre ham imødegaa Leonhard Hansen.

J. Chr. Møller kendte ikke noget til Arbejdet i Skovudvalget, og hvorvidt Leonhard Hansens eller Holst-Knudsens Standpunkt var det bedste, kom ganske an paa, hvem der skulde dømme derom. Hvis en Mand vilde leje et større Areal hos Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse, søgte man altid indgaaende Oplysninger om hans økonomiske Forhold. Det var let nok at sige, at Lejeren havde Ansvar for, hvad der bliver lavet derude; men Udvalget blev nødt til at dele Ansvar med ham, og hvis Dyrene intet var værd, eller det ikke blev nogen som helst Attraktion, vilde man kritisere, at Udvalget har lejet Skoven ud til ham. Borgergruppens Stilling var vist ikke foranlediget af Bladene, for alle var enige om, at en By som Aarhus ikke kan være noget saadant bekendt.

Anna Petersen takkede Leonhard Hansen for det pæne Foredrag, han holdt om Dyr i Fangenskab, men Taleren var alligevel ikke blevet omvendt. Med det Grundlag, her forelaa, kunde der ikke laves noget, der kunde blive Attraktion; det vilde koste mange Penge, hvis der skulde skaffes Dyrene virkelig gode Levekaar derude, og hvis det ikke kunde gennemføres, burde man ikke holde Dyr i Bur. Der var ogsaa nævnt i Kontrakten, at Skovudvalget skal godkende de Forlystelser, der skal være derude. Det kunde tyde paa, at det skal være en Slags Dyrehavsbakke, og det blev maaske nødvendigt at have en saadan, hvis det skal betale sig; men der var ikke Anledning til at lave noget saadant i Skoven. Af disse Grunde havde Taleren taget Stilling imod Forslaget.

Vald. Pedersen oplyste, at der kun havde været Tale om en Iskagebod og en Kiosk til Salg af Postkort, saa det blev ingen Dyrehavsbakke. Man kunde jo se forskelligt paa Dyr i Fangenskab, men f. Eks. den nævnte Løve var født i en zoologisk Have og havde aldrig løbet frit omkring. Angaaende det Udvalg, som Fabrikant Møller var Medlem af, saa var det sket adskillige Gange, at Udvalget havde solgt Grunde, som man havde maattet tage igen, fordi Manden ikke kunde bygge.

Leonhard Hansen kunde ogsaa huske noget i den Retning, og det maatte selvfølgelig

græmme Hr. Møller at høre, at man ikke indenfor hans Udvalg havde taget de Forholdsregler, som han krævede af andre Udvalg. Det var rigtigt, at Dyrenes Levevilkaar blev ikke dem, som de naturligt skulde have, men dog langt bedre end almindeligt i Fangenskab. Forøvrigt var der langt flere og bedre Dyr end dem, Fabrikant Møller nævnede.

P. Petersen bemærkede, at det lød meget uskyldigt, at Kommunen kun skal udleje 2 ½ T. L. daarlig Skov, som gav en Gevinst paa 500 Kr. Men Hovedsagen var alligevel, at hvis det var et daarligt Menageri, der ikke var noget værd, saa vilde det falde tilbage paa Aarhus By, og det kunde Byen ikke være bekendt. Der vilde ikke blive Tale om Menageriejer Hutzelsider, men om Aarhus zoologiske Have eller Menageri, og hvis Projektet mislykkedes, vilde Skammen falde tilbage paa Aarhus By, saafremt man da ikke vilde ofre meget store Summer derpaa. Af disse Grunde vilde Taleren stemme imod Forslaget.

H. J. Baden skulde ikke blande sig i Diskussionen, hvis ikke Konsul Petersen havde ovovet sig frem. Man kunde jo nok være enig om, at "Noas Ark" nærmest var en Skandale, men man havde dog ikke set fremsat nogetsteds, at det var en Skandale for Havneudvalget, som havde udlejet en Plads til Skibet!

Borgmesteren erindrede om, at Havneudvalget havde haft en Slags Forlystelsespark, men Skovudvalget blev misundeligt og vilde have et Tivoli i Riis Skov; det fik Udvalget vedtaget og ligeledes, at fremtidig maatte Havnen ikke udleje Plads til saadant Gøgl, hvilket Udvalget havde holdt sig efterretteligt. Der havde været adskillige, som vilde leje Areal af Havnen, ogsaa saa sent som i indeværende Aar, men Havneudvalget krævede, at de først skulde møde med en Erklæring om, at Skovudvalget ikke vilde have dem. Angaaende Salg af Grunde vilde Taleren gøre opmærksom paa, at den længste Tid, nogen havde haft Grunde paa Haanden, var 3 Maaneder.

Indstillingen vedtoges med 12 Stemmer mod 7.